SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1588

av Marcus Fridlund och Lena Hallengren (båda S)

Långsiktiga förutsättningar för decentraliserad högre utbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att stärka lokala campus och lärcentrums roll inom högskolesystemet samt utveckla långsiktiga former för samverkan och finansiering av decentraliserad högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tillgången till högre utbildning är avgörande för Sveriges kompetensförsörjning, tillväxt och utveckling. Möjligheten att studera vidare ska inte begränsas av var i landet man bor. Trots detta innebär geografiska avstånd, familjesituation och ekonomiska förutsättningar att många människor har svårt att flytta till en universitets- eller högskoleort för att utbilda sig. Samtidigt är behovet av högutbildad arbetskraft stort i hela landet. Kommuner och regioner behöver kunna rekrytera sjuksköterskor, lärare och socionomer, medan näringslivet efterfrågar bland annat ingenjörer och andra specialistkompetenser. För mindre kommuner och landsbygdsområden är möjligheten att erbjuda högre utbildning lokalt därför särskilt betydelsefull.

Lokala campus och kommunala lärcentra spelar en viktig roll genom att göra högre utbildning tillgänglig på fler orter. Genom samverkan med universitet och högskolor kan utbildningar erbjudas nära människors hem och arbetsplatser. Det skapar

möjligheter för fler att utbilda sig, vidareutbilda sig eller byta yrkesbana utan att behöva flytta. Trots detta präglas verksamheten på många lokala campus och lärcentra av osäkra och kortsiktiga förutsättningar. Lärosätenas nuvarande resurstilldelningssystem bygger huvudsakligen på antalet helårsstudenter och deras studieprestationer. Systemet tar inte särskild hänsyn till de förutsättningar och kostnader som kan följa av att bedriva utbildning på flera geografiska platser. Samtidigt tar kommunerna ofta ett betydande ansvar för lokaler, teknisk utrustning, studievägledning och annan lokal service som möjliggör utbildningen. Det saknas dock en tydlig och långsiktig modell för hur ansvar och finansiering ska fördelas mellan staten, lärosätena och de kommunala lärcentren.

För att stärka den decentraliserade högre utbildningen behöver lokala campus och lärcentras roll tydliggöras inom det nationella högskolesystemet. Det finns också anledning att se över hur universitet och högskolor kan ges tydligare förutsättningar att samverka med kommuner och regionala aktörer kring utbildningar som möter arbetsmarknadens behov. En sådan översyn bör även omfatta hur långsiktiga och hållbara former för finansiering och ansvarsfördelning kan utvecklas, med hänsyn till både lärosätenas utbildningsuppdrag och kommunernas ansvar för den lokala infrastrukturen.

Decentraliserad högre utbildning är en fråga om regional utveckling, kompetensförsörjning och möjligheten att leva och arbeta i hela Sverige lika mycket som det är en utbildningsfråga. Genom att skapa mer långsiktiga förutsättningar för lokala campus och lärcentra kan fler människor ges möjlighet till högre utbildning samtidigt som välfärdens och näringslivets kompetensbehov bättre kan mötas.

Marcus Fridlund (S) *Lena Hallengren (S)*